

ПРОТОКОЛ

София, 30.10.2019 г.

от Обществено обсъждане

на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 19.03.2013 г. за регулиране на цените на природния газ

Днес, 30.10.2019 г. от 10:01 ч. в сградата на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) се проведе обществено обсъждане на Комисията в пълен състав, ръководено от председателя доц. д-р Иван Н. Иванов.

На заседанието присъстваха членовете на Комисията Светла Тодорова, Ремзи Осман, Александър Йорданов, Владко Владимиров, Георги Златев, Евгения Харитонова, Пенка Трендафилова и главният секретар Росица Тоткова (без право на глас).

На общественото обсъждане присъстваха А. Иванова - директор на дирекция „Природен газ“, Е. Маринова – директор на дирекция „Правна“ и експерти на КЕВР.

Чрез съобщение на интернет страницата на Комисията, съгласно протокол от закрито заседание № 178/24.10.2019 г., т.1, за участие в общественото обсъждане на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 2 от 19.03.2013 г. за регулиране на цените на природния газ са поканени заинтересовани лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката - държавни органи, браншови организации, енергийни предприятия и организации на потребители.

Докладът и проектът на нормативен акт са изготвени от работна група в състав: Агапина Иванова, Елена Маринова, Ремзия Тахир, Грета Дечева, Михаела Андреева, Сирма Денчева, Емилия Тренева, Ренета Николова, Димитър Дуевски.

С писмо на КЕВР с изх. № Е-15-00-13/24.10.2019 г. като заинтересовани лица са поканени Министерство на енергетиката, „Булгартрансгаз“ ЕАД, „Булгаргаз“ ЕАД, Българска асоциация „Природен газ“, Българска газова асоциация, Асоциация на топлофикационните дружества в България, „Примагаз“ АД, „Балкангаз- 2000“ АД, „Камено-газ“ ЕООД, „Добруджа газ“ АД, „Кнежа газ“ ООД, „Костинбродгаз“ ООД и „Тецеко“ ЕООД.

На общественото обсъждане присъстваха:

- г-н Данаил Диков – ръководител на сектор в „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- г-жа Петя Иванова – главен специалист в „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- г-н Стефан Димитров – юрисконсулт на Българска асоциация „Природен газ“;
- г-н Пламен Павлов – председател на Българска газова асоциация;
- г-н Михаил Димитров – изпълнителен директор на „Балкангаз – 2000“ АД;

- г-н Бисер Николов – мениджър в „Овергаз Мрежи“ АД;
- г-н Константин Стаменов – представител на Българската федерация на индустриалните енергийни консуматори.

Министерство на енергетиката, „Булгаргаз“ ЕАД, Асоциация на топлофикационните дружества в България, „Примагаз“ АД, „Камено-газ“ ЕООД, „Добруджа газ“ АД, „Кнежа газ“ ООД, „Костинбродгаз“ ООД и „Тецеко“ ЕООД не изпращат свои представители.

Общественото обсъждане се отразяваше от представители на средствата за масова информация.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Давам думата на г-н Стефан Димитров – юрисконсулт към Българска асоциация „Природен газ“, за да изрази становище по проекта на Наредбата.

Стефан Димитров – юрисконсулт на Българска асоциация „Природен газ“:

Ние изготвяме подробно становище по самия проект на Наредба, както и допълнителни важни въпроси, които считаме, че към момента не намират своята уредба. Според нас мястото на тази уредба е именно в Наредбата за регулиране на цените на природния газ. Тук само ще маркирам три основни точки, на които считам, че трябва да обърнем особено внимание. На първо място. Многократно сме се обръщали към Комисията с притеснението, че след въвеждането на входно-изходния тарифен модел липсва правно основание, нормативно основание въз основа на което крайните снабдители, които поемат тези разходи или пряко към „Булгартрансгаз“ ЕАД, или чрез обществения доставчик „Булгаргаз“ ЕАД с отделен ред на фактуриране, липсва нормативното основание, с което ние да ги фактурираме на нашите крайни клиенти. Под *нашите крайни клиенти* имам предвид крайните клиенти на крайните снабдители, членове на Българска асоциация „Природен газ“. Ясно е, че това не е наша лицензионна дейност. Ние от това нямаме основание да реализираме някаква възвръщаемост, но поне разхода, който правим – да имаме право да си го възстановяваме по надлежния ред. На второ място - друга празнота, която сме установили. Това е във връзка с вече въведеното фактуриране и начисляване на количествата природен газ в енергийни единици. Понастоящем също нямаме правно основание, поне нормативно правно основание, отчетените от разходомерите кубични метри да се преизчисляват в енергийни единици. За това по същия начин сме се обръщали към Вас, предлагали сме различни решения, включително и чрез нарочна методика, която да бъде приложение към нормативен акт. Смятаме, че е подходящо това да се включи в наредбата за цените – по аналог с методиката, която регламентира цените за достъп и пренос на преносния оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД. Там също, макар и нормативен акт регулиращ цени, е включен текст, който урежда и този въпрос – каква точно калоричност се използва при този процес. Третият въпрос. Това са разходите за балансиране. Общозвестно е, едва ли трябва да се обосновава кой знае колко, че дори и най-оптималният модел, който се използва при балансирането, не може да занули количествата, които се предават на вход и които се изтеглят на изход, т.е. и най-идеалният и съвършен софтуер не може да доведе до нула. Винаги ще има положителен или отрицателен дисбаланс. В този смисъл, особено след промяната на Методиката за балансиране и премахването на толеранса, всяка една единица в положение положителна или отрицателна посока винаги води до дисбаланс, което са допълнителни разходи. Естествено, знаем и възраженията по този въпрос, особено когато ползваме за аналог пазара на електроенергия, че там самият пазар е много по-развит, участниците са в пъти повече от тези на газовия пазар, има си създадени балансиращи групи, но поне да се създаде механизъм с някакъв процент, над който на база исторически данни и анализи се установява, че над този процент е неефективно и

недисциплинирано балансирането, а всички, които добросъвестно успяват - със свое усилие и разходи за софтуери и квалифицирани експерти и успяват да влязат в този праг – да имат право да си възстановят тази сума. В крайна сметка, особено при неравномерните потребители, клиентите са тези, които причиняват този дисбаланс. Съвсем справедливо и икономически обосновано е те да поемат тази тежест в степената, в която отчитаме, че все пак и самото дружество, което е краен снабдител, следва да оптимизира този процес. Това са трите неща, които бихме искали да засегнем изрично. Допълнително, в срока, който сте предоставили, ще предоставим становище.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Благодаря, г-н Димитров. Имате на разположение две седмици, в които да предоставите писмено становище в Комисията.

Пламен Павлов – председател на Българска газова асоциация:

Ние обсъждахме в Асоциацията проекта за изменение на Наредба № 2. При всяко положение, едва ли ще можем да прогнозираме какво ще се случи. Надяваме се, че с общи усилия това ще бъде резултатно, но имаме две съображения, които искам да споделя. Първото. В този запис на Наредбата, ако тя влезе в сила от датата на нейното обнародване, ще се получи една неяснота, защото търговете за освобождаване на цените няма да са проведени. Ако са проведени, те може да са неуспешни. Ще се получи един вакуум, в който, предполагам г-н Стаменов ще вземе отношение, индустриалните потребители ще бъдат без цена. Затова предлагаме измененията на Наредбата да бъдат поне от 01.01.2020 г. Най-добре е да бъде по-късно, но все пак имаме предвид, че технологичните срокове на другите обвързани дейности трябва да се съобразят. Считаме, че тук това е единият проблем. Второ. Не става ясно какво става след като се освободят цените на индустриалните потребители, какво става с техните договори, които ще са по регулирани цени. Просто към вносителите да зададем този въпрос. Една чисто техническа препоръка: §3 за изменение на чл. 13. Извинявайте, посочването на това училище... Аз го търсех този индиец... Някак си ме смущава. Считам, че ние трябва да бъдем регулирани от методика, която Комисията ще възприеме, и да не ползваме индийски учени. Считаме, че имаме капацитет и в България.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Благодаря, г-н Павлов. Вие сигурно също ще представите писмено становище.

Бисер Николов – мениджър в „Овергаз Мрежи“ АД:

„Овергаз Мрежи“ АД се запозна с проекта за изменение на Наредба № 2. Ние като членове на БАПГ работим съвместно с останалите членове и ще подготвим общо становище. Тук искам само да отбележа едно от нещата, които смятаме, че трябва да бъде решено. В проекта на Наредба се допълва, че образуването на собствения капитал ще се извършва с използването на β коефициент за Европа, като се препраща към сайта на Stern School of Business. На този сайт има публикувани β коефициенти за САЩ, Западна Европа, за развиващи се пазари, Индия, Китай и общо за целия свят. За Европа всъщност това е β коефициентът, който касае Западна Европа. На първо място - България не е страна от Западна Европа. На второ място - съгласно класификация на МВФ, ние се числим към т. нар. emerging markets, т.е. развиващи се пазари. Считаме за резонно, че трябва така да бъде изменена Наредбата, че да се упомене, че за определяне на собствения капитал трябва да се използва β коефициент за развиващи се пазари. Това е едно от предложенията ни. Останалите предложения ще бъдат част от общо становище, което ще внесем от името на БАПГ.

Константин Стаменов – представител на Българската федерация на индустриалните енергийни консуматори:

Само две съображения... Едното е да дам гледната точка на индустрията. Пазарът се освобождава и се предполага, че ние от първи януари ще участваме в търгове, ще си купим около 2200 гигават часа, които са предвидени по програмата за освобождаване на количества на „Булгаргаз“ ЕАД. Само дружествата от нашето сдружение консумират 7000 гигават часа. Да приемем, че ние ще си закупим на тези търгове нещо от порядъка на 5 до 10% от количествата. Останалите, да кажем за по-лесно 90%, ние трябва да ги купим по какви цени? Ние сме си заявили още юни месец количествата към „Булгаргаз“ ЕАД, а „Булгаргаз“ ЕАД са ги заявили към „Газпром“. Дори да приемем, че тези договори ще отпаднат, какво става с тези количества? Така давам картината не само на индустрията, а и в случая на „Булгаргаз“ ЕАД. Ако останем закопчани за тези договори, ние на какви цени ще купим тези 90%? Искам да кажа, че ако ние сме завързани към един доставчик, то следва КЕВР да определи някакви цени. Това не е пазар. В тази връзка излизането ни на „пазара“, в момента ще го сложа в кавички, не е разумно да стане от първи януари, защото традиционно в зимния период има недостиг на количества газ, има повишени цени и ние рискуваме цялата индустрия да я изправим на нокти. Извинявам се за израза. В случая този въпрос не е само към Вас, а и към парламента. Най-разумно е тази промяна да стане от първи април. Поне да мине зимният период и после да влизаме в някакви такива... Освен това... на всичко отгоре ние нямаме договори на виртуална търговска точка с „Булгаргаз“ ЕАД. Ако искаме да вървим към либерализация на пазара, трябва да има договори на виртуална търговска точка. Иначе ще стане пълна каша с тези капацитети и само ще платим едни капацитети към „Булгартрансгаз“ ЕАД. Много неясноти има. Да не говорим, че аз към момента не знам България на коя входна точка ще си получи газа, имам предвид договора на „Булгаргаз“ ЕАД с „Газпром“: дали ще е на румънската или ще е долу на турската граница. В същото време знаете, че и без тези изменения тази година имаше доста количества природен газ, които се предложиха от търговци и имаше възможност да се сключват сделки по свободно договорени цени. Това се случи и немалка част, включително и „Булгаргаз“ ЕАД, закупиха такива количества. По-скоро аз Ви призовавам да погледнете и експертно, не казвам, че не го поглеждате експертно, но да чуете и нашата гледна точка. Ще дадем и писмено становище.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Колеги, сега се обръщам към вносителите на проекта в Комисията. Това са представителите на „Булгартрансгаз“ ЕАД. Имаше изказвания, включително имаше и въпроси. Ще вземете ли отношение по тях? Кой от Вас?

Данаил Диков – ръководител на сектор в „Булгартрансгаз“ ЕАД:

Първо искаме да уточним, че ние не сме вносители на проекта. Той е изработен от екипа на Комисията.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Имаше Ваше предложение. Да. Правилно.

Данаил Диков – ръководител на сектор в „Булгартрансгаз“ ЕАД:

Можем да вземем отношение по поставените въпроси. Приемаме ги като резонни и по принцип приемаме това, което е изменение на Наредбата. То следва логиката на измененията в закона. Разбира се, че може да се помисли за някакво прецизиране на някои от текстовете във връзка с влизането на новия режим на търговия с природен газ и отпадането на задължението на обществения доставчик да продава по регулирани цени на големи промишлени предприятия на незащитени клиенти. Ще подготвим становище в 14-дневен срок, което ще депозираме.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Т.е. към момента Вие нищо конкретно не можете да отговорите?

Данаил Диков – ръководител на сектор в „Булгартрансгаз“ ЕАД:

Можем да вземем отношение към някои от тези въпроси, но не и като вносител. По отношение на въпросите на БАПГ. Разбира се, може да бъдат конкретизирани тези механизми за компенсиране на разходите, но мисля, че в закона и подзаконовата нормативна уредба има основание да бъдат начислявани – поне по отношение на разходите за пренос, както са начислявани и сега, както и за разходите за измерването в енергийни единици. За разходите за балансиране – дали е мястото в тази наредба да бъдат развити тези теми, или в някакви отделни документи – това не можем да кажем сега. Готови сме да участваме в едно такова съставяне на такива документи, които биха конкретизирали начините за компенсиране на тези разходи. По отношение на въпросите, свързани с договорите за „Булгаргаз“ ЕАД. По-добре е самият „Булгаргаз“ да отговори. Бихме приели едно отлагане на началото на действието на промените в Наредбата, във връзка с уточняване на механизмите за действие в новите условия.

Петя Иванова – главен специалист в „Булгартрансгаз“ ЕАД:

Ако позволите да допълня казаното от г-н Диков и по-конкретно по отношение становището на БФИЕК. Действително количествата по газ релийз в никакъв случай няма да са достатъчни да задоволят цялото потребление на индустриалните потребители, които излизат на свободния пазар, но следва да се има предвид, че „Булгаргаз“ ЕАД ще предлага на свободна цена не само тези количества по програмата за освобождаване на газ, но и още допълнителни количества, които могат да търгуват свободно на свободния пазар. Като се има предвид, че около 50% от количествата на „Булгаргаз“ ЕАД сумарно трябва да излязат на свободния пазар, считаме, че това напълно ще задоволи потреблението на индустрията. Като се има предвид, че ще има конкурентни доставчици и цени, това по-скоро би довело до извода индустрията да получава по-добри цени на свободния пазар. Всички знаем, че вече има конкурентни доставчици и е реално и ще бъде осезаемо още в началото на календарната година. По отношение на липсата на договор за покупка и продажба на виртуална търговска точка на „Булгаргаз“ ЕАД. В момента „Булгаргаз“ ЕАД действително единствено и само купува на виртуална точка, но именно с тези изменения се цели „Булгаргаз“ ЕАД да може и да предлага количества на виртуална точка, от които да се възползва включително и индустрията. По отношение на входната точка, по която „Булгаргаз“ ЕАД ще получава своите количества. Принципно по отношение на прилагането на Наредбата това не е въпрос, който касае измененията в Наредбата.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Сега се обръщам към работната група, която изготви, наистина – именно Вие, проекта на Наредбата и доклада, който е представен на вниманието на Комисията и на участниците в общественото обсъждане. Имате ли изявление, което искате да направите?

А. Иванова:

Аз искам да подчертая, че промените в Наредбата са предизвикани основно от измененията в Закона за енергетиката, които трябва да влязат в сила от началото на следващата година и предвид процедурите по утвърждаване на цената на обществения доставчик, които трябва да стартират през декември. Това налага измененията в Наредбата. Разбира се, ние ще очакваме аргументирани становища от заинтересованите страни, които ще разгледаме и ще предложим на Комисията.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Благодаря, г-жо Иванова. Колеги, обръщам се към Вас...

А. Йорданов:

Искам само няколко коментара на направя. Първо, озадачен съм от отсъствието на представители на „Булгаргаз“ ЕАД, тъй като изцяло измененията в Наредбата засягат регулирането на цената на обществения доставчик. От страна на „Булгартрансгаз“ ЕАД чухме някакви изявления, които по-скоро трябваше да са от името на „Булгаргаз“ ЕАД, но ще ги приемем само за сведение. Ще поставя и втория въпрос. Колеги, уважавам участието Ви в общественото обсъждане и становището, което изразявате, но ми се струва, че специално Вие двамата, в качеството на експерти, не представлявате позицията на „Булгартрансгаз“ ЕАД по търговска регистрация на дружеството. Моля следващия път, когато изразявате официални позиции на „Булгартрансгаз“ ЕАД, да бъдете добре овластени и да го направите, защото това има характер на обществено обсъждане, протоколът е официален документ. Волеизявленията трябва да се правят от надлежно упълномощени лица. По повод на другите въпроси, които поставихте във връзка с евентуалното отлагане на прилагането на този ценови механизъм, който е предвиден в Наредбата и във връзка с опасенията Ви за цени и недостатъчни количества. Това са аргументи, които в някаква степен аз приемам за валидни, но, колеги, трябваше да ги заявите при изменението на закона, защото голяма част от сроковете, с които ние се съобразяваме са вече фиксирани в закона и Комисията няма друга опция, освен да изпълни записаното в закона. Доколкото помня, част от Вас тогава изразиха подкрепа по отношение на тези изменения в закона. Може би там беше мястото да се споделят тези опасения и евентуално да се избегне подобна ситуация сега. От моята гледна точка, Комисията единствено следва да изпълни закона.

С. Тодорова:

Аз не съм участвала в закритото заседание за приемане на проекта на Наредба. Сега ще изразя становище по този случай. По отношение на чл. 13 и добавената нова алинея за определяне на нормата на възвръщаемост. Аз разбирам идеята на колегите да се внесе яснота точно по какъв начин ще се прави това за в бъдеще, но тук има редица проблеми. Според мен ал. 4 и ал. 5 не могат да съществуват съвместно. В ал. 4 се изреждат редица критерии, с които се съобразява Комисията при определяне на нормата на възвръщаемост и след това в ал. 5 се конкретизира по съвсем различен начин. Единственото сходство е в безрисковата доходност, която е цитирана и в двете алинеи. Всичко останало малко или много си противоречи, тъй като ал. 3. се отнася за пазарното определяне на нормата за възвръщаемост. В ал. 4 имаме специфичен риск на предприятието, а в ал. 5 имаме премия за специфичен за държавата риск. Кое от двете ще се прилага? По отношение на данните. Аз също разбирам защо е цитирана тази страница на Damodaran. Това са данни, които се използват широко от регулаторите, където няма развити финансови пазари, и действително това е един от най-надеждните източници, които са международно признати, но това е частна страница. Това е страница на едно лице. Не мисля, че в наредба трябва да бъде цитирана именно тази страница. Може да се каже „*международно признати източници на информация*“, но не и тази частна страница. Погледнете! Там пише: „*това са моите данни*“, „*моите изчисления*“. Какво ще стане, ако утре г-н Damodaran реши да не ги прави тези изчисления или промени нещо? Последното нещо е, че е цитирано на английски... не знам... на латиница. В нормативен документ трябва да е написано на български. Трябва да се преосмисли този текст. Ще се върна и на формулата. Крайно време е да махне това деление на сто на дела на корпоративния данък. То е обозначен процент. След като е процент, не може да се дели още веднъж на сто. Самият процент представлява число, разделено на сто. Когато се раздели още веднъж на сто и става нещо друго. Така върви от много години, но мен винаги ме е дразнило. Ако сега някой реши да приложи формулата буквално, няма да получи верен резултат. Просто хората знаят, че не трябва да я прилагат буквално, но е хубаво в нормативен документ да бъде малко по-точно изписано.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Благодаря, г-жо Тодорова. Има ли други изказвания, колеги? Не виждам. В такъв случай, преди да закрия общественото обсъждане, искам да направя две съобщения. Едното аз го споменах на два пъти, но ще повторя. Всеки от днешните участници в общественото обсъждане, както и такива, които се чувстват заинтересовани лица, но не са участвали в общественото обсъждане, могат да представят свои писмени становища и предложения в двуседмичен срок след днешното заседание. Второ. Закритото заседание, на което Комисията ще излезе с решение за изменение и допълнение на Наредба № 2 за регулиране на цените на природния газ ще се проведе на 27.11.2019 г. След това ще бъдете надлежно известени.

Приложение:

1. Писмо на КЕВР с изх. № Е-15-00-13/24.10.2019 г. до заинтересованите лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от ЗЕ относно провеждане на обществено обсъждане на 30.10.2019 г. от 10:00 часа.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

.....
(С. Тодорова)

.....
(Р. Осман)

.....
(А. Йорданов)

.....
(В. Владимиров)

.....
(Г. Златев)

.....
(Е. Харитонова)

.....
(П. Трендафилова)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н.ИВАНОВ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

Р. ТОТКОВА

Протоколирал:

(Н. Косев - главен експерт)